

Inventaris Collectie Kernkamp

Universiteit Utrecht

Universiteitsbibliotheek

Onderdeel van: Collectie Geschiedenis

Lemma Digitaal Repertorium: <https://repertorium.library.uu.nl/collectie/kernkamp/>

Inventaris opgesteld door Leen Dorsman in 1987, naderhand gewijzigd, welke versie werd overgenomen door Geert Goorhuis.

Eindredactie: Bart Jaski

Versie: 25-8-2022

Utrecht, Universiteitsbibliotheek, Hs. 15 C 20-23 fol.

Gerhard Wilhelm Kernkamp werd geboren te Hoorn op 20 november 1864. In 1901 werd hij benoemd tot hoogleraar geschiedenis te Amsterdam en in 1903 te Utrecht. Hij was ook geschiedschrijver van de Utrechtse universiteit. Kernkamp overleed op 9 oktober 1943 te Utrecht. Hij was een oom van Prof. dr. J.H. Kernkamp (o.a. secretaris van de Utrechtse Historische Kring).

Prof. dr. G.W. Kernkamp bestudeerde vooral de Nederlandse geschiedenis van de 17de eeuw, maar schreef ook samen met H. Brugmans *Algemeene geschiedenis* in vier delen (Leiden, 1902-8). Daarnaast bedreef hij ook journalistiek door wekelijks een 'Buitenlandsch overzicht' te schrijven voor de *De Amsterdammer* (1915-18), en gaf hij maandelijks commentaar op de Eerste Wereldoorlog in *Vragen des Tijds* (later gebundeld en uitgebracht als *De Europeesche oorlog ...*), waarvan hij van 1902-30 redactiesecretaris was. Van 1920-29 was hij ook hoofdredacteur van *De (Groene) Amsterdammer*. Hij was een van de medeoprichters van het Comité van Waakzaamheid tegen het Nationaal Socialisme (1936). Vlak voordat Kernkamp overleed verscheen nog zijn biografie van Willem II.

Geschiedenis van het archief

Het archief werd in 1985 aan de Universiteitsbibliotheek geschonken door zijn dochter Jitske Daamen-Kernkamp. In 1987 schreef Leen J. Dorsman een inventaris van het archief (hij is ook de auteur van *G.W. Kernkamp. Historicus en democraat 1864-1943* (Groningen 1990)). Deze inventaris werd met enige wijzigingen in de plaatsing en nummering van stukken overgenomen in een getypte inventaris. In deze inventaris werd het archief onderverdeeld in tien mappen, bijeengebracht in vier bundels met als signaturen Hs. 15 C 20 t/m 23. Uiteindelijk werden die weer bij elkaar geplaatst in twee dozen (doos 1: map 1-7, doos 2: map 8-12). De originele perkamenten charters en papieren documenten uit de 17de eeuw zijn als Bijlage opgenomen in map 12. De nieuwe onderverdeling is hier aangehouden, met handhaving van de originele signaturen. Naar een document zoals bv. map 9 nr. 12 "Scavanten-college" kan verwezen worden als Utrecht, Universiteitsbibliotheek Utrecht, Hs. 15 C 22, map 9, nr. 12, met eventueel toegevoegd (Collectie Kernkamp).

De huidige inventaris is grotendeels overgenomen van de geredigeerde versie van Dorsmans inventaris.

INVENTARIS COLLECTIE KERNKAMP

G.W. Kernkamp (1864-1943)

Doos 1

Map 1 = Hs. 15 C 20

Correspondentie:

Brieven aan Kernkamp van:

Bussemaker, C.H.T., 1901, 1x – Groningen (n.a.v. K's Fruin-studies)

Elias, J.E., 1905, 3x – Wiesbaden; Baden-Baden

Hartelust, J., 1923, 1x – Velp (n.a.v. het overlijden van G. Kalff en het herdenkingsartikel van K)

Huizinga, J., 1942/43, 5x – Gestel; De Steeg (o.a. vanuit het gijzelaarskamp St. Michielsgestel waar Huizinga verbleef)

Kautsky, K., 1920, 1x – Charlottenburg (n.a.v. het verzoek van Kautzky om een journalistieke bijdrage voor *De Amsterdammer*)

Krayenhoff van der Leur, J.C.P., 1915, 1x – Amsterdam (n.a.v. K's artikel in *Vragen des Tijds*)

Loudon, J., 1933, 1x – Parijs (Uitnodiging aan K voor een lezing t.g.v. de herdenking van het 400ste geboortjaar van Willem van Oranje)

Muller Fzn, S., 1903, 1x – Utrecht (m.b.t. werkzaamheden voor het Historisch Genootschap)

Royaards, W., 1919, 1x – Amsterdam (woord van dank n.a.v. ere-promotie)

Schaepkens van Rimpst, J., 1916, 1x – Maastricht (uitnodiging bezoek aan het Franse front)

Veth, J., 1903, 1x – Bussum (m.b.t. "eerbetoon van Muller")

Visscher, H., 1909. 1x – Utrecht : zie Bijlage 3.

Map 2 = Hs. 15 C 20

Graf- en herdenkingsredes uitgesproken door Kernkamp voor:

1: Bolkestein, Hendrik, 31-7-1942 (Rouwzitting Senaat UU)

2: Muller, Samuel, 8-12-1922 (begrafenis)

3: Niermeyer, J.F., 28-12-1923 (Rouwzitting Senaat UU)

4: Warnsinck, J.C.M., 26-7-1943 (Rouwzitting Senaat UU)

Map 3 = Hs. 15 C 20

Artikelen van Kernkamp

Manuscripten van artikelen van Kernkamp:

Omslag 1

"De wetenschap der historie", verschenen in: *De Amsterdammer*, nr. 851 (15-10-1893) en nr. 852 (22-10-1893). 10 bl.

Omslag 2

Fragment van het concept van de recensie op J. Loopuit, "Uit onze politieke geschiedenis", *De Nieuwe Tijd* (1902), afl. 5 en 6. Uiteindelijk verschenen als de recensie "Een socialist over onze geschiedenis", *Vragen des tijds* (1903), dl. 2, p. 1-36. 1 bl.

Knipsels/overdrukken van artikelen van Kernkamp

Omslag 3

“Uit het dagboek van Van Hardenbroek I”, uit: *De Amsterdammer*, nr. 1280 (1902).
Reactie van K op de kritiek van H.T. Colenbrander op de uitgave van F.L.J. Krämer,
Gedenkschriften van Gijsbert Jan van Hardenbroek, 1747-1787.

Omslag 4

“Ter herinnering aan Treub”, uit: *Nieuwe Arnhemsche Courant*, 3-8-1931.

Omslag 5

“Willem van Oranje als voorstander van godsdienstige vrijheid”, uit: *Leven en werken: maandblad der Radio-Volksuniversiteit Holland N.S.*, jg. 3, nr. 7, p. 189-194 (juli 1939).
Thema: de vrijheidsgedachte en het Nederlandsche volk II.

Omslag 6

“In memoriam Hajo Brugmans”, uit: *Utrechts Dagblad*, 7-12-1939.

Map 4 = Hs. 15 C 20

Artikelen van anderen

1: “Der innere Widerspruch der englischen Politik”, door: onbekend, uit: ...
Nachrichten, 1914.

2: “De Deutsche Rijkskanselier en het uitbreken van den oorlog. Bethmann Hollwegs laatste bijdrage tot de geschiedenis van de zgn. zwarte week”. 3 bl., typoscript, s.d.
(Gesigneerd A.K. met potlood erboven geschreven: “Dagens Nyheter Stockholm”).

3: “De neutralen en het mijnengevaar” (6 bl. In typoscript, p. 6 ontbreekt).
Informatie van een onbekende “deskundige” gebruikt in Kernkamps *De Europeesche oorlog I*, pp. 88-93 (zie ook p. 88, noot). 5 bl., s.d.

4: H. Handke: “Im Zeichen Goethes”, in: *Der deutschen Spiegel: politische Wochenschrift* 6, H. 32 (9-8-1929).

5: Z.W. Sneller: “Prof. Dr. G.W. Kernkamp als historicus”, uit: *De Telegraaf*, 1-6-1935.

6: C.D.J. Brandt: “Ter inleiding”. Bedoeld als inleiding van Kernkamps *Van menschen en tijden II* dat nooit verschenen is., 5 bl. in handschrift.

Map 5 = Hs. 15 C 21

Lezingen en voordrachten:

Nederlandsche geschiedenis: 16^e eeuw:

1: "Willem van Oranje", rede bij de herdenking van het 400ste geboortjaar van Willem van Oranje. Uitgesproken op zaterdag 22 april 1933 voor de Nederlandsche Vereeniging te Parijs, (10 bl. in typoscript), 1933

Nederlandsche geschiedenis: 17^e eeuw, koloniale geschiedenis:

2: "Oud-Hollandsche reisverhalen", voordracht voor de Openbare Leeszaal te Utrecht, 1892 (zie verslag in *Utrechtsche Courant*, 23-12-1892) (8 bl.)

3: "Het karakter van Coen", voordracht, 1893, (7 bl.). Vgl. "De bloedvlek van Jan Pietersz. Coen" in *De Amsterdammer*, nr. 831 (22-5-1893), waarmee het veel overeenkomt.

4: "J.P. Coen", voordracht voor de vereeniging "Nuttige kennis" te Utrecht, 1893 (zie verslag in *Utrechtsche Courant*, 4-1-1893) (18 bl., incompleet)

5: "Een vrijmondig dienaar". "Coens colonisatieplannen". "Een vroolijke belegering". 1893? Gedeelten ervan letterlijk in de voordracht "J.P. Coen", nr. 4 boven (12 bl.)

Nederlandsche geschiedenis: 17^e eeuw, cultuurgeschiedenis:

6: "Uit de geschiedenis van onze schilderschool", voordracht gehouden voor de Algemene Utrechtsche Gymnasiasten-Vereeniging, waarschijnlijk in het cursusjaar 1892-1893. (11 bl.)

7: "P.C. Hooft en de Muiderkring", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901, (13 blz.)

8: "Tesselschade en de Muiderkring", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901, (11 bl., slot ontbreekt).

9: "Calvinisme en kunst", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901 (10 bl., begin ontbreekt)

10: "Rembrandt", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901 (10 bl.)

11: "Hugo de Groot", cursusvoordracht, waarschijnlijk 1901 (12 bl.)

12: "Nicolaas Tulp", "Spinoza", cursusvoordracht, waarschijnlijk 1901 (4 bl.)

13: "De geschiedenis der wetenschappen in Nederland gedurende de 17^e eeuw", cursusvoordracht, waarschijnlijk 1901 (8 bl.)

14: "Beschavingsgeschiedenis van Nederland in de 17^e eeuw", verslag van K's afscheidscollage, 1-6-1935, waarschijnlijk in het handschrift van J. Kernkamp-Muyderman en met aantekeningen van Kernkamp zelf (8 bl.)

Map 6 = Hs. 15 C 21

Nederlandsche geschiedenis: 17^e eeuw, politieke geschiedenis:

15: "Willem II en 1650", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901 (12 bl.)

16: "Willem III", cursusvoordracht, s.d.; sluit direct aan op de voorgaande (11 bl.)

17: "Jan de Witt", cursusvoordracht, waarschijnlijk vóór 1901 (24 bl., incompleet)

18: "Prins Willem II in 1650", lezing voor de K.N.A.W., 16-5-1921 (17 bl. waaronder 4 bl. met aantekeningen)

19: "Willem III", aantekeningen voor een voordracht voor de Volksleeszaal (= Openbare Leeszaal) Utrecht, 4-2-1896 (2 bl.)

20: "Uit de geschiedenis der democratie in Nederland", (2 bl.), en hierbij een eigen verslag van de lezing (2 bl.). Datering na 1902 i.v.m. polemiek met J. Loopuit. Op de achterkant van het tweede blad van het verslag in potlood aantekeningen uit: S. Clason, *Studier öfver arkiväsendet i utlandet* (Stockholm, 1902).

Map 7 = Hs. 15 C 21

Nederlandsche geschiedenis: 17^e eeuw, sociale en economische geschiedenis:

21: "Oostzeehandel", ca. 1908/09 (datering gebaseerd op vermelding Sonttolltabellen) (15 bl., incompleet)

22: "Sociale geschiedenis/arbeidersgeschiedenis van de 17^e eeuw", cursusvoordracht, s.d. Laatste voordracht van een cursus over de 17de eeuw (10 bl.)

23: "Sociale toestanden in de Nederlanden in de 17^e eeuw", lezing gehouden voor de Amsterdamse vereniging Thugater, 15-11-1912 (3 bl.)

Nederlandsche geschiedenis: 17^e eeuw, algemeen:

24: "Algemeene beschouwingen over de 17^e eeuw" (met inleiding), cursusvoordracht, s.d. (20 bl.)

25: "Maurits en Oldebarnevelt", cursusvoordracht, s.d. (15 bl.)

26: "Frederik Hendrik en Amalia van Solms", cursusvoordracht, s.d. (11 bl.)

Fransche Revolutie:

27: "De voorgeschiedenis van de Fransche Revolutie", voordracht voor het Donderdagavond-gezelschap te Utrecht, 16-4-1896 (13 bl.).

Vgl. dl. 1 van de notulen van dit gezelschap (in Het Utrechts Archief), waar de titel is: "Algemeene beschouwingen over de Fransche Revolutie".

28: "Robespierre's ondergang", lezing voor de K.N.A.W, 13-1-1930 (8 bl.)

Hierbij een resumé van de lezing in een andere hand, met correcties van K.

Varia:

29: "Over Robert Fruin" (4 bl.), (hetzelfde als *Fruin-studies*, p. 74 e.v., 1901)

30: "Taak van de vrouw in de strijd tegen de oorlog" (4 bl.). Volgens opschrift is deze voordracht gehouden voor een Vereniging voor Vrouwenkiesrecht, waarschijnlijk in 1917 in Haarlem.

31: "Geschiedenis als academisch studievak", voordracht voor de Organisatie van Studenten in de Geschiedenis, Tweede Historische Conferentie, Woudschoten, 3 en 4-4-1939 (22 bl.)

Doos 2

Map 8 = Hs. 15 C 22

Aantekeningen: (voor een uitvoerige beschrijving zie: Bijlage 1 (inventaris van Leen Dorsman van 1987), p. 9-14)

Cultuur en wetenschapsgeschiedenis:

1: 16^e en 17^e eeuw (47 bl.)

2: Studentenleven (2 bl.)

3: College-aantekeningen economische, sociale en cultuurgeschiedenis van de 17^e eeuw, autograaf, ca. 1920 (5 bl.)

Opgenomen in Koert van der Horst, *Catalogus van de collectie collegedictaten van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek* (Utrecht, 1994), p. 138 (Hs. 15 C 22 nr. 3).

4: Over Robert Fruin (1 bl. en 1 notitieblokje van 20 bl.)

5: Jean-Jacques Rousseau (6 bl. en knipsels)

Sociale en economische geschiedenis:

6: 17^e t/m 19^e eeuw (9 bl.)

7: College-aantekeningen (o.a. overzicht van onderwerpen voor de cursus "Handelsgeschiedenis van Nederland in de 17^e eeuw") (3 bl.)

Map 9 = Hs. 15 C 22

Aantekeningen: (voor een uitvoerige beschrijving zie: Bijlage 1 (inventaris van Leen Dorsman van 1987), p. 9-14)

Politieke geschiedenis:

8: Busken Huet over 1650 (3 bl.)

9: Diverse aantekeningen politieke geschiedenis (9 bl.)

Geschiedenis van Utrecht:

10: Aantekeningen voor een voordracht voor Oud-Utrecht o.d.t.: "Utrechtse cultuur in de 17^e eeuw", 1-3-1937 (54 bl.)

11: 1670-1674 (13 bl.)

12: "Scavanten-college" (45 bl.)

13: Cultuurgeschiedenis Nederland en Utrecht (15 bl.), inclusief:

1 schrijfblok "Ijsselmeer", aantekeningen uit verschillende bronnen en publicaties (62 bl.)

1 schrijfblok "Ubbens kalenderblok 1937", aantekeningen uit verschillende bronnen en publicaties (38 bl.)

Map 10 = Hs. 15 C 23

Bijlagen:

Bijlage 1: L.J. Dorsman, "Inventaris van het archief van Prof. Dr. G.W. Kernkamp", 1864-1943, aanwezig in de Universiteitsbibliotheek te Utrecht, Utrecht, 1987 (eerste inventaris, typoscript, 15 bl.).

Bijlage 2: P.B.M. Blaas, *Historicus tussen wetenschap en journalistiek: G.W. Kernkamp*, Erasmus Universiteit, Rotterdam, 1983.

Map 11 = Hs. 15 C 23

Bijlage 3: Map met handgeschreven kopieën van transcripties van 54 brieven van André Rivet vervaardigd door Hugo Visscher (met begeleidend briefje van laatstgenoemde dd. 29-1-1909). O.a. van de originelen in Leiden, Universiteitsbibliotheek, BPL 293.

Map 12 = Hs. 15 C 23

Bijlage 4: Originele stukken behorend bij de Collectie Kernkamp:

- 1: Acte van de schepenen Loys Salomons en Joost Goidschalk van Sevenbergen dd. 9 juli 1608, t.a.v. erfeniskwestie van Johan Duduyn. Perkament, 190 x 262 mm.
- 2: Gezegelde acte van de schepenen Johan Buycx en Duard van Nieuwenhove van Breda t.a.v. de verkoop van een perceel weideland, dd. 14 december 1658. Perkament, 142 x 162 mm.
- 3: Gezegelde oorkonde van de Staten van Holland en West-Friesland dd. 29 november 1685 t.a.v. de erfrechten van de families Van Asten en Verelst op landerijen gelegen in het land van Altena. Getekend door Fagel. Perkament, 355 x 567 mm.
- 4: Kopie van het verslag van de tweejaarlijkse vergadering van de vertegenwoordigers van de Gilden van de lakenbereyders in de steden van Holland en West-Friesland, gehouden in 1645 in Dordrecht. Papier, 323 x 210 mm. 4 bl.
- 5: Idem, gehouden in Leiden, 1651. Papier, 300 x 195 mm. 4 bl.
- 6: Idem, gehouden in Enkhuizen, 1663. Papier, 315 x 204 mm. 3 bl.